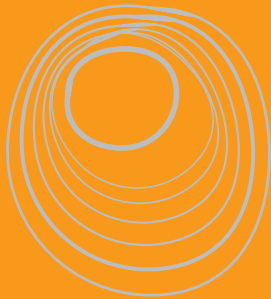

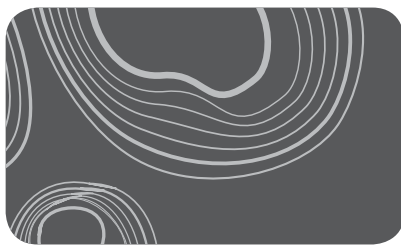
Pirkanmaan
maakuntaohjelman 2011-2014
osallistumis- ja
arviointisuunnitelma

E

Pirkanmaan
maakuntaohjelman 2011-2014
osallistumis- ja
arviointisuunnitelma

Pirkanmaan liitto
Julkaisu E 15

Sisällys

1	OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMAN TARKOITUS	6
2	MIKÄ ON MAAKUNTAOHJELMA?	7
2.1	<i>Maakunnan suunnittelujärjestelmä</i>	7
3	ALUEKEHITTÄMISEN TAVOITTEET	9
3.1	<i>Valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet</i>	9
3.2	<i>Maakuntasuunnitelman tavoitteet</i>	10
4	AIKATAULU JA OHJELMATYÖN VAIHEET	12
5	TIEDOTTAMINEN JA VUOROVAIKUTUS	14
5.1	<i>Ohjelmatyön aloitus.....</i>	14
5.2	<i>Ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta kuuleminen.....</i>	14
5.3	<i>Muut vaiheet ja päätöksestä tiedottaminen.....</i>	14
5.4	<i>Viranomaisyhteistyö</i>	15
6	YMPÄRISTÖSELOSTUS JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	15
6.1	<i>Tavoitteet ja arvioitavat vaikutukset.....</i>	15
6.2	<i>Menetelmät ja aineistot</i>	16
7	KESKEISET TOTEUTTAMISOHJELMAT	16
7.1	<i>Kansalliset erityisohjelmat.....</i>	16
7.2	<i>EU:n rakennerahasto-ohjelmat</i>	17
8	YHTEYSTIEDOT	18

1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuvaa Pirkanmaan uuden maakuntaohjelman valmistelun osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyjä sekä vaikutusten arviointia. Sen tarkoituksena on antaa kaikille maakuntaohjelmasta kiinnostuneille tietoa työn vaiheista ja aikataulusta sekä vaikutusmahdollisuuksista.

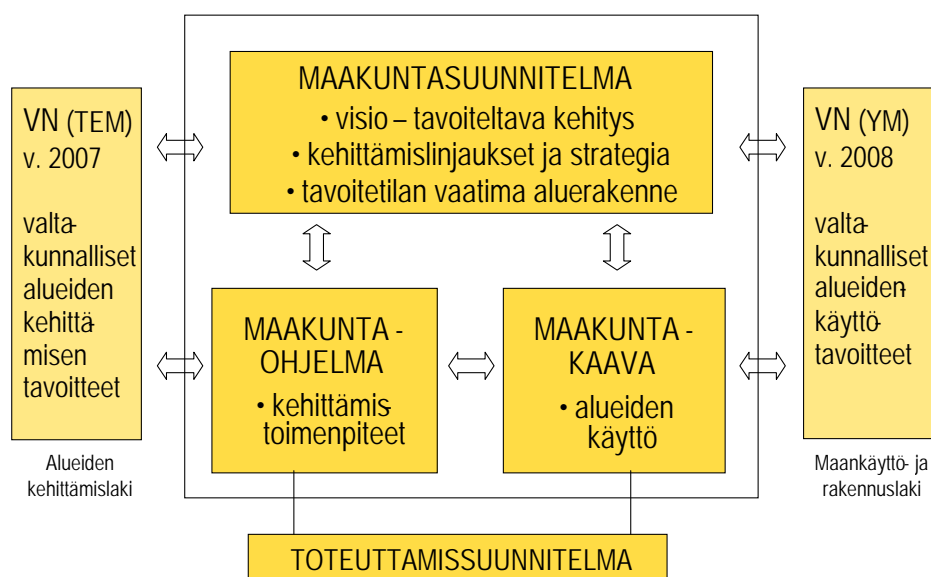
Maakuntaohjelman laadinnassa tavoitteena on avoin ja vuorovaikutteinen prosessi, johon eri viranomaisten, elinkeinoelämän, asiantuntijoiden, tiedeyhteisöjen, kansalaisjärjestöjen sekä muiden toimijoiden edustajat tuovat omat näkemyksensä. Avointa toimintatapaa edellyttää mm. laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/99).

Maakuntaohjelman valmistelua koskee myös laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005). Tämä ns. SOVA-laki edellyttää että maakuntaohjelman valmisteluun liittyy sen ympäristövaikutusten arviointi. Maakuntaohjelman vaikutusten arviointi osana suunnitelman laatimista koko valmisteluprosessin ajan edistää suunnitelman valmistelua, päätöksentekoa, toteuttamista ja seuranta. Se edistää eri tahojen mahdollisuutta saada tietoa ja osallistua suunnitteluun sekä parantaa edellytyksiä sovittaa yhteen eri tavoitteita ja näkökantoja.

2 Mikä on maakuntaohjelma?

2.1 Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Maakunnan suunnittelujärjestelmä on lakisääteinen. Siihen kuuluvat alueiden kehittämislain (602/2002)¹ ja maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan maakuntasuunnitelma, maakuntakaava ja maakuntaohjelma (kuva 1).

Kuva 1. Maakunnan kehittämissasiakirjat.

Maakuntasuunnitelma

Maakunnan strateginen kehittäminen ja suunnittelu perustuvat maakuntasuunnitelmaan, josta käyvät ilmi maakunnan kehittämisen linjaukset pitkällä aikavälillä. Maakuntasuunnitelma laaditaan - tai päivitetään - kunnallisvaalikausittain.

Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet ja sovitetaan ne yhteen alueiden käyttöä koskevien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

Maakuntasuunnitelman hyväksyy maakuntavaltuusto. Maakuntasuunnitelman tavoitteet täsmentyvät ja konkretisoituvat maakuntaohjelmassa, vuotuisissa toteuttamissuunnitelmissa sekä maakuntakaavassa.

Vuonna 2005 laadittu ”Pirkanmaan maakuntasuunnitelma 2005+” on voimassa kunnes uusi maakuntasuunnitelma hyväksytään maakuntavaltuustossa lokakuussa 2009.

Nyt käynnistettävä maakuntaohjelmatyö perustuu uuden maakuntasuunnitelmasiakin linjauksiin.

¹ Alueiden kehittämislakia ollaan uudistamassa vuoden 2010 alusta, jolloin maakunnan suunnittelujärjestelmän merkitys vahvistuu. Tässä tekstissä on osin ennakoitu uudistusta.

Maakuntaohjelma

Maakuntaohjelmassa esitetään ja kootaan yhteen maakunnan kehittämistyön keskeiset tavoitteet, toimenpide-ehdotukset ja niiden toteuttamisen voimavarat. Maakuntaohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon maakuntasuunnitelma (alueen oma tavoitteenasettelu), valtioneuvoston asettamat alueiden kehittämisen tavoitteet (valtakunnalliset linjat), hallinnonaloittainen alueiden kehittämisen suunnittelu (sektorikohtaiset painotukset) ja maakuntaa koskevat muut laissa tarkoitetut ohjelmat (aluekehityksen eri tuki-välineet).

Viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluekehitykseen.

"Pirkanmaan maakuntaohjelma 2007 – 2010" on voimassa kunnes nyt valmisteltava maakuntaohjelma hyväksytään maakuntavaltuustossa keväällä 2010.

Maakuntaohjelman pohjalta valmistellaan vuosittain toteuttamissuunnitelma, joka toimii maakunnan kehittämisen lyhyen aikavälin suuntaajana sekä alueen esityksenä ministeriöille valtion talousarvion laatimisessa. Se sisältää ehdotuksen maakuntaohjelman ja erityisohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisiksi ajankohtaisiksi hankkeiksi ja muiksi toimenpiteiksi sekä arvion niiden rahoittamisesta. Toteuttamissuunnitelma valmistellaan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Alueiden kehittämistä koskevan asetuksen mukaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma hyväksytään vuosittain valtion talousarvioehdotuksen antamisen jälkeen syksyisin, ja maakunnan määrärahatarpeista neuvotellaan valtion alueellisten viranomaisten tulossuunnitteluprosessissa sen pohjalta. Toteuttamissuunnitelma laaditaan kahden vuoden ajaksi.

Pirkanmaalla vuosien 2010 – 2011 rahoitustarpeita ja kehittämishankkeita koskeva toteuttamissuunnitelma valmistuu syksyn 2009 aikana.

Maakuntakaava

Maankäyttöä ja sen toteuttamista maakunnassa ohjaa maakuntakaava. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.

Maakuntakaavan perustavoitteet määritellään maankäyttö- ja rakennuslain sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden pohjalta.

Pirkanmaan 1. maakuntakaava on vahvistettu valtioneuvostossa 29.3.2007. Se on ns. kokonaiskaava, joka käsittää koko maakunnan alueen ja kaikki tärkeimmät alue- ja yhdyskuntasuunnittelun osa-alueet.

Maakuntakaava valmistellaan MRL:n mukaisessa erillisessä prosessissa, eikä se kuulu tämän osallistumis- ja arviointisuunnitelman piiriin.

3 Aluekehittämisen tavoitteet

Alueiden kehittämisen yleiset tavoitteet perustuvat alueiden kehittämislakiin sekä valtioneuvoston päätökseen valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista. Nykylain mukaan tavoitteena on luoda edellytyksiä alueiden kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin takaa-
valle, osaamiseen ja kestäväan kehitykseen perustuvalla taloudellisella kasvulla, elinkeinotoiminnan kehitykselle ja työllisyyden parantamiselle. Lisäksi tavoitteena on vähentää alueiden kehittyneisyyseroja ja parantaa väestön elinoloja sekä edistää alueiden tasapainoista kehittämistä. Päämääränä on tasapainoinen aluerakenne, joka pitää kaikki maakunnat elinvoimaisina. Alueiden kehittämisestä vastaavat valtio, kunnat ja alueilla aluekehitysviranomaisina toimivat maakunnan liitot. Vuoden 2010 alusta voimaan tulevassa lakiuudistuksessa aluekehityksen tavoitteiden muotoilu muuttuu jonkin verran.

Tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan valtioneuvoston päätöksellä laatia erityisohjelmia, joita ovat jatkossa osaamiskeskusohjelma, koheesio- ja kilpailukykyohjelma sekä maa-seutupoliittinen kokonaisuohjelma. Alueiden kehittämistä varten laaditaan myös Euroopan yhteisön alueellisia rakennerahasto-ohjelmia. EU:n alue- ja rakennepolitiikka täydentää ja tukee kansallista politiikkaa.

3.1 Valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet

Valtioneuvosto päätti 20.12.2007 hallituskauden 2007 – 2011 ajaksi valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista. Päätös suuntaa ja sovittaa yhteen maakuntaohjelmia ja eri hallinnonalojen alueiden kehittämisen tavoitteita ja toimenpiteitä. Valtioneuvoston päätöksessä on kolme yleistä tavoitetta, joiden mukaan toimenpiteet on ryhmitelty:

1. alueiden kansallisen ja kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistaminen,
2. alueiden elinvoimaisuuden vahvistaminen ja alueellisten kehityserojen pienentäminen sekä
3. alueellisten erityishaasteiden ratkaiseminen.

Aluekehittämisellä pyritään turvaamaan eri alueilla asuvan väestön hyvän elämän edellytykset asuinpaikasta riippumatta ja ottamaan maamme voimavarat käyttöön nykyistä paremmin. Tavoitteena on edistää alueiden kansainvälistä kilpailukykyä, pienentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja turvata kansalaisten peruspalvelut ja yhteydet koko Suomessa. Lähtökohtana ovat alueiden omiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuva erikoistuminen, toimijoiden välinen yhteistyö ja verkottuminen alueiden kesken.

Valtakunnallisten alueiden kehittämisen tavoitteiden toteuttamisesta vastaavat valtio, kunnat ja aluekehitysviranomaisina alueilla toimivat maakunnan liitot. Valtioneuvoston päätös tavoitteista ohjaa liittoja maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien laadinnassa ja tarkistuksessa.

3.2 Maakuntasuunnitelman tavoitteet

Pirkanmaan uuden maakuntasuunnitelman luonnoksessa on kuvattu Pirkanmaan kehittämisen tavoitetila seuraavasti:

Vuonna 2025 Pirkanmaa on vauras, rohkeasti uudistumiskykyinen, osaamista hyödyntävä kasvumaakunta.

Pirkanmaalla arvostetaan omaehtoisuutta ja monikulttuurisuutta.

Yhtenäinen Pirkanmaa toimii ihmiskeskeisesti, kansainvälisesti, yhteistyöhakuisesti ja ympäristövastuullisesti.

Maakuntasuunnitelmassa on esitetty pitkän tähtäimen strategiset tavoitteet, jotka toimivat pohjana maakuntaohjelmalle. Siinä on määritetty neljä kehittämiskokonaisuutta, joille kullekin on määritetty strateginen tavoitetila (taulukko 1). Nyt valmisteltavalla maakuntaohjelmalla tarkennetaan näiden kehittämiskokonaisuuksien toteutusta ja resursointia.

Taulukko 1. Pirkanmaan uuden maakuntasuunnitelman kehittämiskokonaisuudet ja strategiset tavoitetilat.

Kehittämiskokonaisuus

Strateginen tavoitetila

Elinkeinot ja yrittäminen: yritysten, klusterien ja T&K -toiminnan kehitysmahdollisuudet

Maakunta tarjoaa innovaatioiden synnylle, omaksumiselle ja käyttönotolle otollisen toimintaympäristön ja ilmapiirin, jotka takaavat yritysten jatkuvan uudistumisen ja liiketoiminnan kehittymisen. Panostukset innovaatioympäristöön ja huippututkimukseen ovat runsaat ja teknologiansiirto yrityksiin toimii notkeasti. Pirkanmaan elinkeinoelämä hyödyntää tehokkaasti teknologisten, tuotannollisten ja markkinamuutosten ennakoitua, johon pohjautuvia strategisia valintoja ja kumppanuuksia se hakee aktiivisesti. Sekä vientisuuntautuneet että kotimaan kysyntään perustuvat, menestyvät yritykset toimivat kilpailukykyisesti, kannattavasti ja palvelu- ja asiakaslähtöisesti.

Osaaminen ja työvoima: koulutuksen oikea kohdentaminen ja osaavan työvoiman riittävyys

Pirkanmaan koulutus- ja tutkimusorganisaatiot ovat vetovoimaisia ja keskenään ja kansainvälisesti verkottuneita. Koulutus perustuu kaikilla tasoillaan osaamistarpeiden ennakointiin ja työelämän tarpeisiin ja on laadultaan korkeaa ja järjestämistavoiltaan tehokasta. Ammattitaitoisen työvoiman saanti ja juurruttaminen yritysten ja työelämän muihin tehtäviin toteutuu koko maakunnassa. Osaajien kansainvälistä liikkuvuutta hyödynnetään määrätietoisesti ja osaamisen hallinta ja työhyvinvointi työorganisaatioissa ovat korkealla tasolla.

Infrastruktuuri: liikenteen, logistiikan, aluerakenteen ja teknisen huollon toimivuus

Pirkanmaan edullinen asema kehityskäytävien solmualueena on tehokkaasti hyödynnetty maakunnan vetovoimatekijänä. Eri liikennemuotojen yhdistäminen (multimodaalisuus) on toteutettu onnistuneesti. Tehokkaat ja taloudelliset maankäytön ratkaisut, liikenneverkon hyvä kunto, joukkoliikenteen sujuvuus ja kevyen liikenteen mahdollisuuksien oivaltaminen turvaavat yhdyskuntien rakenteen tehostumisen, eheytyksen ja kasvun mahdollisuudet sekä monimuotoisten, vaativienkin toimintojen sijoittumisen maakuntaan. Toimiva, maakunnan suorat kansainväliset yhteydet mahdollistava lentoliikenne sekä yhteydet satamiin ovat tässä tukena. Energia-, vesi-, jätehuolto on järjestetty tarkoituksenmukaisesti sekä ympäristön ja huoltovarmuudenkin kannalta kestävästi koko maakunnassa. Erityisesti uusiutuvan, kotimaisen bio- ja lähiennergian mahdollisuudet on hyödynnetty laajasti.

Asuminen, elinympäristö ja palvelut: palveluiden saatavuus ja arjen sujuvuus

Pirkanmaa tarjoaa asukkailleen korkealuokkaisen, esteettömän elinympäristön, joka mahdollistaa viihtyisän ja laadukkaan asumisen sekä aktiivisen kansalaisuuden ja yhteisöllisyyden. Laadukas ja kattava peruspalveluiden verkosto on turvattu koko maakunnassa, osin liikkuvien palveluiden avulla. Keskusta-alueita kehitetään monipuolisesti kaupan ja vapaa-ajan palvelujen alueina. Pirkanmaan kulttuurinen identiteetti, vahva vetovoima ja kansainvälinen näkyvyys antavat maakunnalle erottuvan, myönteisen imagon, joka on myös määrätietoisesti hyödynnetty kehittämistoiminnassa, mm. matkailussa. Luonnonympäristö nähdään sekä itseisarvoisena että ihmisten viihtymisessä olennaisena tekijänä.

4 Aikataulu ja ohjelmityn vaiheet

Maakuntaohjelman laatiminen jakautuu seuraaviin työvaiheisiin:

Aloituvaihe

Maakuntaohjelmityn on käynnistännyt maakuntahallitus (MKH) tarkistuspäätöksellään 9.6.2009. Samalla hallitus käsitteli Pirkanmaan liiton virastossa laaditun luonnoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS). OAS on ollut mielipiteitä varten nähtävillä 10.6. - 10.8.2009 ja se on lähetetty myös tiedoksi ja mahdollisia kommentteja varten keskeisille sidosryhmille. Maakuntahallitus on hyväksynyt OAS:n mielipiteet kuultuaan 8.9.2009. OAS:a voidaan tarkistaa ohjelmityn edetessä, mikäli tähän nähdään tarvetta.

Aloituvaiheen aikana laaditaan arvio edellisestä maakuntaohjelmasta. Se toteutetaan vuoden 2009 loppuun mennessä yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Pohjanmaan liiton sekä Satakuntaliiton kanssa, jolloin saadaan käyttöön myös vertailevaa tietoa muista maakunnista. Arvioinnin toteuttaa kilpailutuksen perusteella valittu riippumaton konsultti. Arvioinnin kanssa samanaikaisesti käynnistetään liiton virastossa myös muiden tarvittavien tausta-aineistojen kokoaminen ja päivitys.

Kun lähtötietoja on koottu riittävästi, aloitetaan maakuntaohjelman luonnoksen laatiminen. Maakuntavaltuusto (MKV) käy tässä vaiheessa maakuntaohjelmasta lähetekeskustelun.

Luonnosvaihe

Maakuntaohjelman luonnostyo käynnistyy sidosryhmäneuvotteluilla. Näitä käydään mm. seuraavien tahojen kanssa: Pirkanmaan kunnat, viranomaiset, maakunnan yhteistyöryhmä (MYR), oppilaitokset, teknologiayhteisöt ja rahoittajat.

Luonnoksen laadintaan liittyy vaikutusten arviointi. Maakuntaohjelman ympäristövaikutuksista laaditaan ympäristöselostus, joka asetetaan julkisesti nähtävillä luonnoksen kanssa. Luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta ja muilta sidosryhmiltä. Myös muut asiasta kiinnostuneet voivat jättää mielipiteensä.

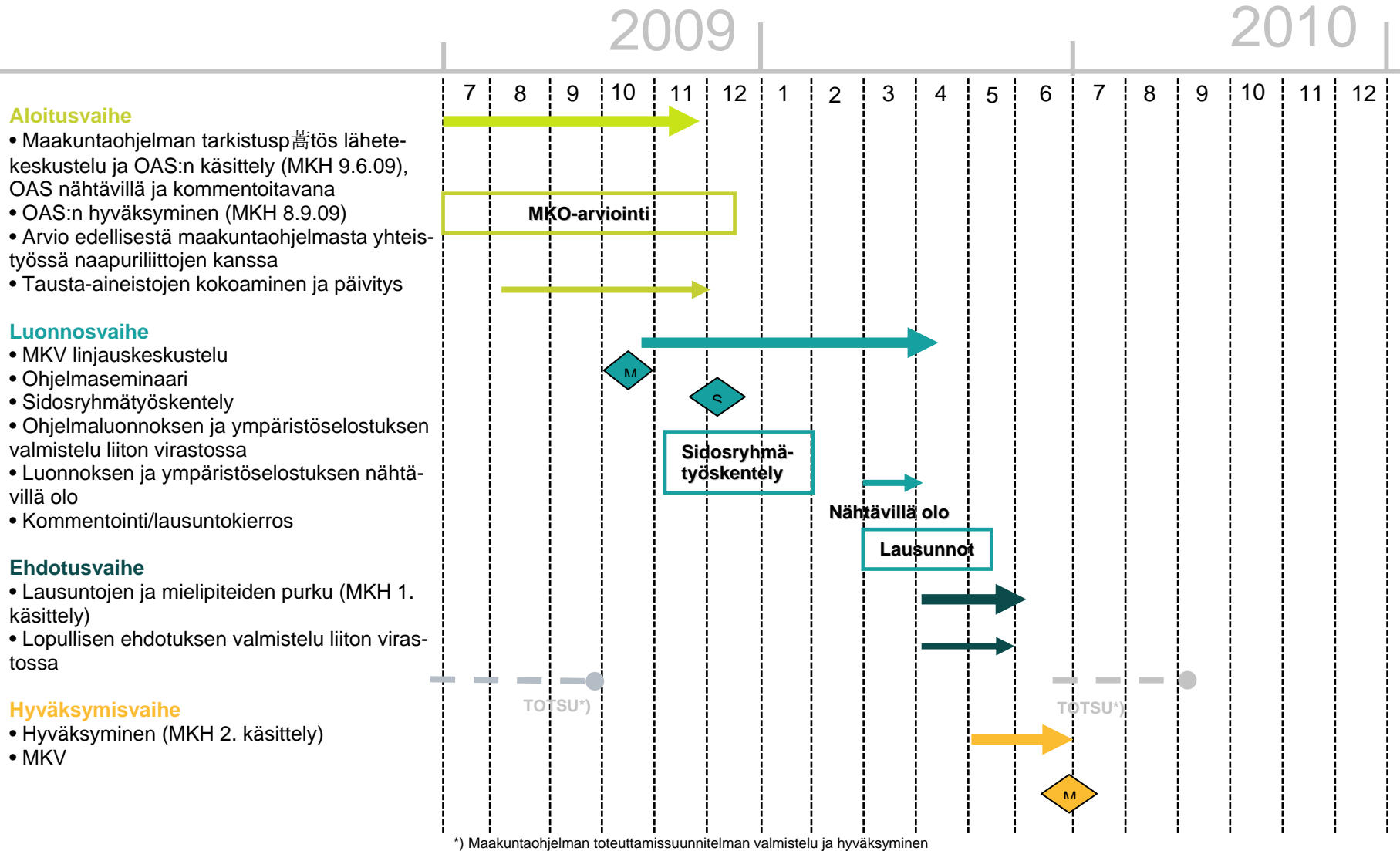
Ehdotusvaihe

Lopullisen ehdotuksen laatiminen käynnistyy luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta saadun palautteen (lausunnot ja mielipiteet) käsittelyllä maakuntahallituksessa (MKH:n 1. käsittely). Saadun palautteen pohjalta tehdään tarvittavat täydennykset ympäristöselostukseen ja laaditaan lopullinen ehdotus maakuntaohjelmaksi.

Hyväksymisvaihe

Maakuntahallitus hyväksyy ehdotuksen maakuntaohjelmaksi (MKH:n 2. käsittely) ja tekee esityksen maakuntaohjelman hyväksymisestä maakuntavaltuustolle. Ohjelman hyväksyy lopullisesti maakuntavaltuusto.

Pirkanmaan maakuntaohjelma 2011-2014
Maakuntaohjelman valmisteluajakaulu

5 Tiedottaminen ja vuorovaikutus

5.1 Ohjelmatyön aloitus

Maakuntaohjelman tarkistamisesta päättää maakuntahallitus. Työn ohjelmoimiseksi ja aloitusvaiheen kuulemisen toteuttamiseksi Pirkanmaan liiton virastossa on laadittu tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Sen luonnos on käsitelty maakuntahallituksessa työn käynnistämisen yhteydessä. OAS on ollut nähtävillä liiton Internet-sivuilla ja virastossa ja siitä on ollut mahdollisuus saada kopio liiton virastosta. OAS:sta ovat voineet esittää mielipiteensä kaikki asiasta kiinnostuneet nähtävilläoloajan kuluessa. Tämän jälkeen maakuntahallitus on käsitellyt mielipiteet ja hyväksynyt OAS:n.

Työn alkamisesta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta on tiedotettu Aamulehdessä sekä Pirkanmaan liitto tiedottaa -lehdessä ja Pirkanmaan liiton Internet-sivuilla osoitteessa www.pirkanmaa.fi.

5.2 Ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta kuuleminen

SOVA-lain 9 §:n mukaan suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on varattava yleisölle mahdollisuus tutustua suunnitelma- tai ohjelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä. Mahdollisuus varataan pitämällä suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus nähtävillä sekä kirjallisena että sähköisesti.

Pirkanmaan maakuntaohjelman luonnos ja ympäristöselostus pidetään nähtävillä 30 päivän ajan liiton virastossa ja alueen kuntien kunnanvirastoissa. Materiaali on saatavilla myös Internetin kautta osoitteessa www.pirkanmaa.fi. Mielipide ohjelmasta on esitettävä Pirkanmaan liitolle kirjallisesti nähtävilläoloajan kuluessa.

Luonnoksen ja ympäristöselostuksen nähtävillä olosta kuulutetaan Aamulehdessä sekä Pirkanmaan liiton Internet-sivuilla. Nähtävillä olosta laaditaan tiedote myös muulle medialle.

Luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta pyydetään lausunnot alueen kunnilta sekä muilta maakuntaohjelman laatimisen kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja sidosryhmiltä.

5.3 Muut vaiheet ja päätöksestä tiedottaminen

Maakuntahallitus käsittelee saadut mielipiteet ja lausunnot ja hyväksyy niiden pohjalta laaditun ehdotuksen maakuntaohjelmaksi. Hallituksen käsittelyistä ilmoitetaan tiedotusvälineille ja liiton Internet-sivuilla.

Lopullisesti maakuntaohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto. Maakuntaohjelman hyväksymisestä toimitetaan tieto alueelliselle ympäristökeskukselle, kunnille ja muille viranomaisille, joita asiaa käsiteltäessä on kuultu tai saatu lausunto. Päätös ja ohjelma ympäristöselostuksineen toimitetaan tiedoksi myös Suomen ympäristökeskukselle.

Yleisölle päätöksestä tiedotetaan liiton Internet-sivuilla sekä Pirkanmaa liitto tiedottaa -lehdessä. Päätös ja maakuntaohjelma ympäristöselostuksineen asetetaan nähtäville liiton virastoon.

5.4 Viranomaisyhteistyö

Maakuntaohjelman luonnosvaiheeseen sisältyvät sidosryhmäneuvottelut kuntien, eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Viranomaisilta pyydetään myös kannanotto niiden tietojen laajuuteen ja yksityiskohtaisuuteen, joita aiotaan esittää maakuntaohjelmaan liittyvässä ympäristöselostuksessa.

Kun maakuntaohjelmaluonnos ympäristöselostuksineen asetetaan nähtäville pyydetään niistä kuntien lisäksi lausunnot alueelliselta ympäristökeskukselta sekä muilta maakuntaohjelman laadinnan kannalta keskeisiltä viranomaistahoilta.

6 Ympäristöselostus ja vaikutusten arviointi

Lainsäädännön mukaan suunnitelman tai ohjelman ympäristöselostus laaditaan osana muuta valmistelua ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä ja sen valmistelu järjestetään siten, että yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä. Laki painottaa myös sähköisen materiaalin saatavuutta.

Pirkanmaan maakuntaohjelman ympäristöselostus laaditaan Pirkanmaan liiton virastossa ohjelmatyön aikana. Ympäristöselostuksessa esitetään vaihtoehtoista ja arvioituista vaikutuksista ne tiedot, jotka maakuntaohjelman sisältö, tarkoitus ja yksityiskohtaisuus huomioon ottaen ovat tarpeellisia.

6.1 Tavoitteet ja arvioitavat vaikutukset

Ympäristöselostuksen tavoitteena on tuottaa tietoa maakuntaohjelman erilaisista ympäristöllisistä vaikutuksista (mukaan lukien niin taloudelliset, sosiaaliset kuin kulttuurisetkin vaikutukset) kansalaisten, elinkeinoelämän ja muiden tahojen osallistumista ja tiedon saantia sekä päätöksentekoa varten. Vaihtoehtoina tarkastellaan maakuntasuunnitelmatyön lähtökohdina olleita aluerakenteen kehityskuvia: nykyistä trendiä jatkava vaihtoehto, nykyistä keskitetyemmän kehityksen vaihtoehto ja nykyistä hajautuneemman kehityksen vaihtoehto.

Arvioinnissa huomioidaan:

1. Taloudelliset vaikutukset, joihin sisältyvät vaikutukset työllisyyteen, koulutukseen ja väestöön, rahavirtojen suuntautumiseen, aineelliseen omaisuuteen sekä alueelliseen kilpailukykyyn.

2. Sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset, jotka kattavat vaikutukset asuin- ja elinympäristön laatuun, tasa-arvoon, kaupunki- ja maaseutukulttuuriin, maakunnan imagoon sekä ihmisten terveyteen ja palveluiden saatavuuteen.

3. Ympäristölliset vaikutukset, joilla tarkoitetaan vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, kulttuuriperintöön (mukaan lukien arkkitehtoninen ja arkeologinen perintö), vesistöön, ilmastoon, kasvillisuuteen ja maaperään.

6.2 Menetelmät ja aineistot

Pääosa vaikutusten arvioinnista tapahtuu asiantuntija-arvioina. Aineistoina käytetään erityyppistä tilastomateriaalia ja erillisselvityksiä kuten:

- Väestö-, koulutus- ja työpaikkalaskelmia ja -ennusteita
- Yritystoiminnan ja viennin arvon laskelmia ja ennusteita
- Tulojen, koulutuksen, hyvinvoinnin ja asumisolojen indikaattorilaskelmia
- Valtion ja kuntien laatimia vaikutustenarviointiraportteja keskeisimmistä rakennetun ympäristön ja infrastruktuurin hankkeista

7 Keskeiset toteuttamisohjelmat

Maakuntaohjelma toimii maakunnan kehittämistyössä koordinoivana kehysohjelmana, jossa sovitetaan yhteen valtakunnalliset tavoitteet, maakunnassa toteutettavat kansalliset erityisohjelmat ja EU:n osarahoittamat ohjelmat sekä eri viranomaisten strategiat ja kehittämistyö. Maakuntaohjelmalla ei ole omaa budjettia, ja sen toteutus tapahtuu useita resurssilähteitä hyödyntämällä.

7.1 Kansalliset erityisohjelmat

Valtakunnallisten alueiden kehittämisen tavoitteiden toteuttamiseksi on laadittu määräaikaista erityisohjelmia, joiden alueellinen toteutus sovitetaan yhteen maakuntaohjelmien kanssa. Erityisohjelmat hyväksyy valtioneuvosto. Näitä erityisohjelmia ovat vuoden 2010 alusta osaamiskeskusohjelma, koheesio- ja kilpailukykyohjelma sekä maaseutupoliittinen kokonaisohjelma.

Osaamiskeskusohjelma (OSKE)

Osaamiskeskusohjelmalla on vuodesta 1994 alkaen suunnattu paikallisia, alueellisia ja kansallisia voimavaroja huippuosaamisen hyödyntämiseen. Osaamiskeskusohjelmalla tuetaan alueellisia vahvuuksia, alueiden erikoistumista ja osaamiskeskusten välistä yhteistyötä. Ohjelmassa keskitytään valittujen, kansainvälisesti korkeatasoisten alojen osaamisen hyödyntämiseen ja liiketoiminnan kehittämiseen. Vuonna 2007 alkaneella kaudella ohjelma kattaa Pirkanmaalla seitsemän osaamisalaa: digitaaliset sisällöt, energiateknologia, HealthBio, hyvinvointi, jokapaikan tietotekniikka, nanoteknologia, ja älykkäät koneet.

Koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO)

Koheesio- ja kilpailukykyohjelman toteutus alkaa vuoden 2010 alusta ja kestää vuoden 2013 loppuun. Koheesio- ja kilpailukykyohjelman tavoitteena on parantaa kaikkien alueiden kilpailukykyä ja tasapainottaa aluekehitystä tukemalla vuorovaikutusta ja verkottumista. Ohjelmalla tuetaan paikallistason strategista kehittämistyötä ja aluekehittämiseen osallistuvien toimijoiden yhteistyötä. Keskeisimpänä kohteena on aluekehittämisen toimintatapojen kehittäminen. Ohjelma-alueet nimetään syksyllä 2009 haun perusteella, ja tarkoitus on että ohjelma kattaa koko maan.

Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma

Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma vuosille 2009 - 2013 kiinnittää huomiota keskushallinnon päätösten maaseutuvaikutuksiin. Useiden sektoreiden päätökset vaikuttavat alue- ja maaseutupoliittikkaan eikä niiden yhteydessä aina pystytä toimimaan aluei-

den kannalta myönteisesti. Siksi kokonaisuohjelma etsii kielteisiä vaikutuksia vähentäviä keinoja ja toisaalta rakentaa ja vahvistaa aitoa poikkihallinnollista toimintaa. Monissa kysymyksissä kokonaisuohjelma tukee ja täydentää hallinnonalojen ratkaisuja, mutta ohjelma tarjoaa päättäjille vaihtoehtoja myös sektorikohtaisiin korostuksiin nähden.

Vuoden 2010 alusta kansallisina erityisohjelmina toteutetaan osaamiskeskusohjelmaa (OSKE) sekä koheesio- ja kilpailukykyohjelmaa (KOKO). Lisäksi maaseutupoliittinen kokonaisuohjelman linjaa maaseutukehittämisen ratkaisuja. Näiden sisältöjä toteutetaan linjassa Pirkanmaan maakuntaohjelman kanssa.

7.2 EU:n rakennerahasto-ohjelmat

Euroopan unionin keskeisenä tavoitteena on vähentää alueiden välisiä kehityseroja. EU:n tuki jäsenmaille kanavoidaan jäsenmaissa valmistettujen ja komission hyväksymien tavoiteohjelmien kautta. Ohjelmat hyväksytään määräajaksi. Nyt meneillään oleva ohjelmakausi koskee vuosia 2007 - 2013. Suomi kuuluu EU:n kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen piiriin. Tällä kaudella Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston tuki kanavoidaan rahastokohtaisten ohjelmien kautta. Rakennerahastoista tuetaan hankkeita, jotka edistävät yritystoimintaa, innovaatioita, verkostoitumista sekä osaamista ja työllisyyttä.

Manner-Suomessa on laadittu ohjelmakaudelle 2007 - 2013 neljä suuralueittaista EAKR-toimenpideohjelmaa. Pirkanmaa kuuluu Länsi-Suomen suuralueen ohjelmaan yhdessä Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Satakunnan kanssa.

ESR-ohjelma jakaantuu rakenteellisesti kahteen osaan: valtakunnalliseen osioon ja alueelliseen osioon (Länsi-Suomen, Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen osiot). Pirkanmaa kuuluu Länsi-Suomen alueosioon.

Pirkanmaalla sovelletaan ohjelmakaudella 2007 – 2013 Länsi-Suomen kilpailukyky- ja työllisyysohjelmaa, joka jakautuu EAKR- ja ESR-toimenpideohjelmiin. Maakuntaohjelmalla suunnataan näiden pirkanmaalaista toteutusta.

Tällä ohjelmakaudella koko Pirkanmaa on EU-ohjelmien piirissä, kuitenkin niin että 2/3 rahoituksesta kohdentuu Tampereen kaupunkiseudun ulkopuoliselle haasteelliselle alueelle.

Lisäksi maaseudun kehittämistä rahoitetaan EU:n tuella Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta, jonka rahoitus tulee Euroopan maaseuturahastosta (EMOTR).

8 Yhteystiedot

Pirkanmaan liiton virasto:

Pirkanmaan liitto, Nalkalankatu 12, PL 76, 33201 Tampere

puh. 03 2481 111 tai faksi 03 2481 250 tai e-mail pirkanmaan.liitto@pirkanmaa.fi

Internet sivut <http://www.pirkanmaa.fi/maakuntaohjelma.html>

Yhteyshenkilöt:

Jukka Alasentie, aluekehitysjohtaja

puh. 03 2481 257, s-posti jukka.alasentie@pirkanmaa.fi

Marko Mäkinen, suunnittelupäällikkö

puh. 03 2481 256, s-posti marko.makinen@pirkanmaa.fi

PIRKANMAAN LIITTO

Nalkalankatu 12, PL 76, 33201 Tampere

Puh. (03) 248 1111 (vaihde.), faksi (03) 248 1250

pirkanmaan.liitto@pirkanmaa.fi

www.pirkanmaa.fi